

стинністю протягом кількох днів, додав Махмуд з великою повагою, а потім захотілось йому вдатись на південь. Я вивчив його з довіреною людиною аж до мого сусіда Абдули, який відпровадив його до Шошисів, боючись, щоби з ним не трапилось нещастя... Це булаб лише помилка, бо хоч і невірний, він був святий для всякого правовірного. Він був під охороною Аллаха!

Сказавши це, він з гідністю постукав себе в чоло зігнутим вказуючим пальцем.

— От воно що! Все розяснювалось! Махмуд прийняв мого редемпториста за божевільного.

Дівставшись цілком випадково живим і здоровим до цього знаменитого негідника, добрий отець не міг стриматись від бажання проповідувати любов до ближнього, забуття зневаг... Кажучи коротко, теорії, які здавались зовсім недоречними цим чистокровним альбанцем! Остільки недоречними, що вони не мали ніякісенького сумніву, щодо його умового стану: чужинець був божевільним!

А божевільні, кожен це знає, стоять під охороною Аллаха... Ніхто не наважиться робити їм зла!

Лелєвр запалив цигарку і пильно дивився, як догоряз його сірник.

— Охорона Аллаха! о. Амбруаз казав: допомога Провідіння... Ну щож... Мені здається, що він може похвалитись тим, що її отримав!...

(З французького перекл. Ю. Пирогова).

Євген Чехович

Совітське кіно

Американські туристи, які тепер сотками відвідують Росію, описують на сторінках своїх газет найчастіше не економічний стан, лише історичні пам'ятки.

Приїхавши до Кремлю, дивуються насамперед дбайливості большевиків до пам'яток старомосковського деспотизму. Правда, кілька менш естетичних церков усунуено, але зате всі інші відновлені, відреставровані, а навіть скрізь видно чорні царські орли наново полякеровані. Цікаве зауважує один з туристів: „дивувала мене гордість, з якою вони показували чоботи Петра I. та всі річи що були зв'язані з пам'яттю деспота Івана Лютого“.

Француз Удар у своїх звітах з Петербурга (жовтень 1933), оповідає як скрізь на вулицях цього міста вітають його кінні та піші постаті російських царів і то не лише Петра I. та Катарини II., але й Александра III.

Чи жби це був націоналізм? — питалися французів в Європі. Так, відповів він, лише можливо, що й самі ро-

сіяни ще собі цього не усвідомлюють. Це щось так, як з хворобою. Уважливий лікар може завважити хворобу у пацієнта на певний час перед її вибухом.

Звернімося до одної з галузей мистецтва, де вже кристалізується думка найближчого майбутнього. До совітського кіна.

Тут говоритиму не про фільми „Вуфку“, в яких чувається тільки наказ згори, огидне „перевиконання“ на місці, та часом трохи української „лірики“, („Земля“, „Тарас Шевченко“ і т. д.). Ті фільми можна назвати овечими, а нас цікавлять пастуші, передусім фільми московські та петербурські.

І в словах Сталіна і в настроях правлячої комуністичної буржуазії, всупереч можливостям, є щось із забіганок давних московських самодержців; здивувати Європу. Ми вошиві, ми тупі, загнані, з наших людей сміються на заході, але зате ми-виставимо „цар-пушку“, або „цар-колокол“. Подивуйтесь! зрештою не дармож офіційний мундур російського червоноармійця є взорований на довгополому каптані стрільця з XVII. віку.

Можливо що й мізок автора такого „Малигіна“ далеко не відбігає від розуму, скажім, церемоніймайстра московського приказа, що на прийняття чужих послів у Кремлі збирає бояр в спеціальні дорогі убори і то лише на час прийняття, щоб унаочнити москозську „вищість“ над Європою.

Ідея цього „твору“ має два боки. Один: доказати високу моральну вартість комуністичних учених і взагалі робітників п'ятилітки, зглядно одної з п'ятиліток — з другого боку низьку моральну вартість європейських дослідників.

Описують поруч: американську виправу до бігуна під проводом Грілгоу (Greely) в 1884 році в дуже тяжких умовах, і подорож в метеорологічних цілях Малигіна в 1930 р. Дурна буржуазія поривана гоном до здобування гині з вичерпання і з браку технічних засобів, а розумні большезики 46 літ по тім на комфортавному кораблі (для кожного окрема вигідна кабіна!), на якому є чудова кухня, музика і радіо — ламають леди і спиняються під 83⁰ геогр. шир.

Там починається буря, така сильна, що „соворли“ на припоні (польський титул „Orły na uwięzi“)... бояться зійти кількадесят кроків до стації метеорологічних дослідів. Так мінає три дні. Вкінці підохочені радіом із краю два герої рішаються таки покинути комфорт, та засягнути відомости, що там діється в метеорологічній стації.

Слабий це героїзм. Доведеться потішатися тим, чим потішав себе варшавський, комунізующий рецензент: Большевики доказали, що поступ техтіки є можливий навіть під

83° півн. шир., люди бавляться та їдять під 83° (зате додаймо — голодують між 45—53°)...

„Земля прагне“ і інші унтерофіцерські фільми для навчання солдатів п'ятилетки не варто обговорювати. Найбільш широко рекламований фільм „Встречний“ (Турбіна 50.000 НР) є хіба найяскравішим з усіх совфільмів, які нам показано. Досі залічували ми до найбільше типових „Панцерник Потемкіна“. Фільм без фабули, без будови, але з сильними контрастивими знімками збунтованого панцерника та караючої царської поліції. Фільм „Встречний“ має вже фабулу, але зате смертельно повільну акцію.

Зміст простий. Прислали англійці турбіну до російської фабрики, а інженери цієї фабрики не можуть її змонтувати. Вправді один з них може, але є на лихо саботажистом. Другі повинні були знати (керманіч фабрики), але не вміють. І беруться до того монтування найрізніші люди — зрештою майже всі за виїмком хіба баб з міста. Потім комсомолец винаходить чому не можна змонтувати турбіни. Помилка дійсно є. Так якби хтось наприклад обчислював віддаль в російських верстах, та дивувався, чому їх не є стільки як англійських миль.

Закінчення „турбіни“ має всі прикмети російської маляниці з їздою на „трійках“ та візканням. Турбіна є змонтована, але англійський інженер обдивившись хитає головою і кже, що вона не витримає повного бігу. Робітники на чолі з тим самим інженером, який не відріжнює англ. милі від версти пускає турбіну, мовляв „на ура“, Вибухне, то й ми тут поляжемо, а ні — то наша зверху! Турбіна очевидно не вибухає, робітники цілюються і підспівують та на цьому кінчиться та забава з машиною, або в машину. І заразом цілий фільм.

Як і у всіх російських фільмах, лица акторів цілком безвольні, несконцентровані. Побут подано як у песах добродійки Катерини II. Поштиві мужички чи пак робітнички-пролетарі пють чай з самовару, балакають на „завалінках“, евентуально на частинах нерухомих машин, та охоче могутніми грудьми, пробивають шлях для „соціалістичного будівництва“.

Цікава одна риса. Деякий „малоросіянізм“ подробиць. Ці всі совітські „герої“ переважно не походять з Росії. „Герой“ з Малигіна з Харкова, а „герой“ турбіни називається Бабенко. Цей Бабенко трохи каприсує, навіть одного разу дозволяє собі не позичити папіроса самому секретареві Компартії, але як треба то є „самоотвержонним малоросом“. Одним словом УССР — дивися, вчися і „самоотвергайся“.

Фільми, які ми тут обговорили є пропагандовими. Їх примітивізм, урядовість та безбарвність виразно характеризують упадок російського завойовницького еросу.